

Arboplan boerenlandvogelvrijwilligers

Auteur: Landschap Overijssel

Datum: Februari 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Gevaren en risico's	4
3	Maatregelen voor de veiligheid	5
	3.1 Persoonlijke beschermingsmiddelen	6
4	Begeleiding, toezicht en instructie	6
5	Registratie en analyse	7
	Bijlage 1	8

1 Inleiding

Arbeidsrisico's komen overal voor en beperken zich niet alleen tot de werkvloer. Overal waar vrijwilligers in georganiseerd verband aan de slag zijn, spreken we van 'werk' en geldt vanaf 1 januari 2004 ook de Arbowetgeving.

Als Landschap Overijssel willen we met dit Arboplan aantonen dat de vrijwillige boerenlandvogel bescherming in Overijssel de mogelijke gevaren van het beschermingswerk onderkent.

Boerenlandvogelvrijwilligers willen de nesten van weidevogels beschermen. Door nesten te markeren kunnen boeren en/of loonwerkers tijdens het werk op het land rekening houden met deze nesten.

We brengen met dit plan de mogelijke risico's in beeld via een risico inventarisatie & evaluatie en geven mogelijke oplossingen aan.

Tevens wordt beschreven hoe en door wie richting vrijwilligers gecommuniceerd en gedocumenteerd wordt.

Kortom: onze vrijwilligers zijn zich bewust van mogelijke risico's, ze gaan goed geïnstrueerd op pad zodat er minder ongelukken gebeuren.

2 Gevaren en risico's

Mogelijke risico's en gevaren die kunnen ontstaan tijdens het vrijwilligerswerk zijn:

1. Alleen door het veld lopen; je wordt niet opgemerkt na een ongeval;
2. Extreme weersomstandigheden (o.a. bliksem);

3. Gevaren door nestbeschermingsmaterialen (o.a. bukken (rugklachten), scherpe randen);
4. Aanwezigheid van vee in de wei;
5. Oneffenheid van het werkterrein, slootje springen, uitglijden in het veld of op betonpaden (verstuiken van ledematen);
6. Gewasbeschermingsmiddelen, ook van aanliggende percelen;
7. Schrik- en/of prikkeldraad;
8. Een tekenbeet en evt. de ziekte van Lyme oplopen.

In de handleiding van "Arbo in het Nederlandse Landschap; veilig vrijwilligerswerk in natuur en landschap" staat beschreven (*pagina 119*) hoe voor deze risico's een waarde kan worden berekend. (Zie voor meer informatie www.agroarbo.nl/bos-en-natuur/).

Voorbeeld risicoberekening:

Risico :

Als je alleen op zoek gaat naar legsels, dan kun je bij een ongeval (gebroken been, hartaanval) niet meer verder gaan:

- Waarschijnlijkheid dat een ongeval plaatsvindt (W) zeer mogelijk, factor 6.
- Effect van het ongeval (E) is mogelijk dodelijk, factor 15.
- Blootstelling tijdens boerenlandvogelbescherming (B) is 1x per week, factor 3.
- Het risico (R) wordt hieruit berekend ($W \times E \times B$) en is hoog, namelijk 270.

(De blootstelling wordt op 3 gesteld, omdat de boerenlandvogelbescherming 1x per week op pad gaat tijdens het broedseizoen. De vrijwilliger is alleen in het broedseizoen vaak op pad. Buiten het broedseizoen zelden.)

Dezelfde risicoberekening is ook voor de andere gevaren uitgevoerd.
Zie bijlage 1.

Het maximale risico voor bovengenoemde gevaarlijke situaties komt uit op een score 270. Dit is een hoog risico, dus we moeten maatregelen treffen. Die maatregelen beschrijven we in dit Arboplan.

3 Maatregelen voor de veiligheid

Oplossingen moeten we naast de persoonlijke beschermingsmaatregelen (PBM) ook zoeken in preventie en/of risicovermijding.

Onderstaande punten bespreken we jaarlijks tijdens bijeenkomsten met coördinatoren van onze vrijwilligersgroepen en zijn te downloaden op onze website.

Hieronder bepreken we per situatie welke maatregelen je kan nemen om de veiligheid te verbeteren.

1. Alleen in het veld zijn, is het grootste risico. Met een aantal maatregelen kun je de risico's beheersbaar maken:
    - Ga met zijn tweeën
    - Neem altijd een mobiele telefoon mee. Bij nood bel 112
    - Laat thuis bericht achter waar je bent met de verwachte thuiskomt
    - Meld bij de boer je komst en vertrek
    - Let op de (regionale) weersverwachtingen
  2. Ga nooit bij dreigend onweer het veld in. Bij onweer en bliksem ben je de ideale bliksemvanger als hoogste punt in het veld. Overvalt het onweer je toch en kun je niet meer de auto bereiken, ga dan plat liggen.
  3. Til niet te zware voorwerpen, zoals meerdere exemplaren nestbeschermers tegelijk. Dit is een belasting voor je rug. Volg de algemene tilinstructies op. Nestbeschermingsmaterialen kunnen scherp zijn. Trek handschoenen aan.
  4. Let op vee dat in de wei, loopt er een stier ga dan het perceel niet in.
  5. Draag goed stevig schoeisel. Geen klompen, wel laarzen of stevige wandelschoenen. Neem geen onnodige risico's zoals lopen over gladde planken, enz. Betonpaden zijn soms spiegelglad bij modder en ijs. Kijk bij het in- en uitstappen van de auto goed uit, en houdt de deur goed vast.
  6. Let op bij het gebruik van gewas beschermingsmiddelen. Minimaliseer risico's door te kijken naar de windrichting en bovenwinds te blijven. Vraag naar het gebruikte middel en risico bij contact met dat middel (zie verpakking of gebruiksaanwijzing). Stel het veldbezoek uit als je de risico's te groot acht.
  7. Zoek bij het passeren van schrik- en/of prikkeldraad een makkelijke locatie. Dit kan een doorgang met poortgreep zijn of een laaghangend gedeelte. Is er geen eenvoudige doorgang over schrikdraad en prikkeldraad overleg met de eigenaar een goede oplossing. Bij twijfel vraag bij de eigenaar of er stroom op de draden staat.
  8. Mogelijk krijg je een tekenbeet, hier kun je de ziekte van Lyme op lopen. Draag altijd goed sluitende kleding, een trui/shirt met lange mouwen en een lange broek, met een strakke boord of met de broek in de sokken. Gebruik bij verhoogd risico een anti-tekenmiddel, zoals DEET. Controleer na ieder veldbezoek altijd het hele lichaam goed op teken (let op: jonge teken kunnen kleiner zijn dan een millimeter!). Noteer de plek met datum in je agenda en houdt de plek ruim een maand in de gaten.
- Krijg je last van klachten, bijvoorbeeld een rode ring/vlek op de huid, griepig voelen, of vermoeidheid, ga dan direct naar de huisarts of naar een huisartsenpost. Voor meer achtergrondinformatie kijk op www.lymenet.nl en www.weekvandeteek.nl. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Vrijwilligers zijn zelf verantwoordelijk voor de aanschaf van PBM's.

- Laarzen of wandelschoenen geven stevigheid aan de voeten en de zolen zorgen voor grip.
- Gebruik handschoenen bij het plaatsen van nestbeschermers.

4 Begeleiding, toezicht en instructie

De vrijwilligersgroep wordt door één of enkele personen gecoördineerd. Jaarlijks, meestal vlak voor de start van het boerenlandvogelseizoen is er een bijeenkomst voor de vrijwilligers. Dit is (voor de meeste groepen) één van de weinige contactmomenten tussen coördinator en vrijwilligersgroep. Naast het overleg over waar vrijwilligers de nesten gaan zoeken en hoe ze gegevens gaan bijhouden bespreken ze het Arbo plan van aanpak.

In het voorjaar gaan de vrijwilligers zelfstandig, alleen of met zijn tweeën, op pad. Ze kiezen hun eigen tijdstippen en routes.

Een coördinator heeft tijdens het seizoen weinig contact met de vrijwilligers, pas als er broedgegevens worden verzameld. Zo heeft hij weinig of geen toezicht op de werkzaamheden van de vrijwilligers. Als vrijwilligers afwijken van de voorgestelde veiligheidsinstructies kan hij niet corrigerend optreden.

Het is belangrijk om na afloop van het seizoen samen de (bijna) onveilige situaties samen te bespreken om van elkaar te leren.

Vrijwilligers moeten onveilige ervaringen meteen aan de coördinator doorgeven.

5 Registratie en analyse

Alle groepscoördinatoren, dus ook wij, zullen door de provinciale coördinator van Landschap Overijssel op de hoogte gehouden worden van de actuele ontwikkelingen op het gebied van de Arbo wetgeving. Als een Arboplan van aanpak hierdoor verandert, zal er een vervangend plan moeten komen, of een aanvulling op het oude plan.

Op bijeenkomsten of tijdens andere contactmomenten zullen deze veranderingen door de provinciale coördinator van Landschap Overijssel worden meegedeeld en zo nodig uitgedeeld en toegelicht.

Als er (bijna-)ongevallen hebben plaatsgevonden, melden wij deze altijd bij de provinciale coördinator van Landschap Overijssel om:

- al dan niet direct actie te kunnen ondernemen;
- ervan te leren;
- dit soort ongevallen in de toekomst te vermijden;
- het Arboplan van aanpak zo nodig bij te stellen.

Zo wordt veilig werken een vast onderdeel van ons vrijwilligerswerk.

Duidelijk, helder en betrouwbaar.

Bijlage 1

Hieronder is de risico inventarisatie en evaluatie te zien voor de mogelijke gevaarlijke situaties die zich kunnen voordoen tijdens werkzaamheden voor vrijwillige boerenlandvogelbescherming.

Risico inventarisatie:

- 1) Alleen door het veld lopen; je wordt niet opgemerkt na een ongeval;
- 2) Extreme weersomstandigheden (o.a. bliksem);
- 3) Gevaren door nestbeschermingsmaterialen (o.a. bukken (rugklachten), scherpe randen);
- 4) Aanwezigheid van vee in de wei;
- 5) Oneffenheid van het werkterrein, slootje springen, uitglijden in het veld of op betonpaden (verstuiken van ledematen);
- 6) Gewasbeschermingsmiddelen, ook van aanliggende percelen;
- 7) Schrik- en/of prikkeldraad;
- 8) Een tekenbeet en evt. de ziekte van Lyme oplopen.

Risico evaluatie:

1.	W = 6	E = 15	B = 3	R = 270	> hoog risico
2.	W = 0,5	E = 15	B = 3	R = 22,5	> mogelijk risico
3.	W = 6	E = 3	B = 3	R = 54	> mogelijk risico
4.	W = 6	E = 3	B = 3	R = 54	> mogelijk risico
5.	W = 6	E = 3	B = 3	R = 54	> mogelijk risico
6.	W = 1	E = 3	B = 3	R = 9	> aanvaardbaar
7.	W = 0,5	E = 3	B = 3	R = 4,5	> aanvaardbaar
8.	W = 0,5	E = 15	B = 3	R = 22,5	> aanvaardbaar